METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

STANOVNIŠTVO

Izvori podataka
Podaci o rođenim i umrlim licima prikupljaju se iz matičnih registara rođenih i umrlih za koje je nadležno Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave.
Podaci o zaključenim brakovima prikupljaju se od nadležnih organa lokalne uprave.
Podaci o razvedenim brakovima prikupljaju se od sudova nadležnih za razvod braka.
Podaci o unutrašnjim migracijama prikupljaju se iz registara za koje je nadležno Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave.

Obuhvatnost– Podaci o stanovništvu obuhvataju broj rođenih, umrlih i vjenčanih, razvedenih i preseljenih lica registrovanih u nadležnim organima.

ZAPOSLENOST I ZARADE

Zaposlenost

Podaci o godišnjem i mjesečnom broju zaposlenih dobijaju se na osnovu evidencija koje su regulisane Zakonom o evidencijama u oblasti rada i zapošljavanja ("Sl.list RCG", br.69/03), a vode se u Centralnom registru Poreske uprave (CRPO), koje Zavod za statistiku redovno preuzima od istih.

Obuhvatnost

Ovim evidencijama obuhvaćeni su zaposleni u preduzećima,ustanovama i organizacijama svih oblika svojine kao i strani državljani zaposleni u našoj zemlji.

Ne smatraju se zaposlenima lica koja rade po ugovoru o djelu ili po ugovoru o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

Podaci o nezaposlenim licima obuhvataju sva lica koja su kod Zavoda za zapošljavanje registrovana kao nezaposlena

Definicije

Pod pojmom zaposleni podrazumijevaju se sva lica koja imaju zasnovan radni odnos sa preduzećem, ustanovom ili organizacijom ili individualnim poslodavcem bez obzira da li su radni odnos zasnovali na neodređeno ili određeno vrijeme i da li rade puno ili kraće od punog radnog vremena. Od 1.januara2009.godine u ukupan broj zaposlenih u Crnoj Gori ulaze i zaposleni stranci na osnovu čl.1 Zakona o zapošljavanju i radu stranaca ("Sl.list CG", br. 22 od 02.04.2008.godine), a stupio na snagu 01.januara 2009.godine ,,stranac se može zaposliti, odnosno, raditi u Crnoj Gori pod uslovima utvđenim zakonom, kolektivnim ugovorom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorom i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava"

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

POPULATION

***Data sources** – Data on born and dead persons are collected from the Registry Offices of born and dead which is under the jurisdiction of the Ministry of Internal Affairs and Public Administration*
Data on marriages are collected by the authorities of local governments.
Information on divorces are collected from the competent courts for divorce.
Data on internal migrations are collected from the Register which is under the jurisdiction of Ministry of Internal Affairs and Public Administration.

***Coverage and definitions** – Data on population include the number of births, deaths and marriages, divorced and resettled persons registered in the competent authorities*

EMPLOYMENT AND EARNINGS

Employment

The data on annual and monthly number of employees are received on the basis of the records regulated by the Law on Records in the Area of Labour and Employment (Official Gazette of the Republic of Montenegro 69/03), kept by the Central Register of Tax Administration (CRTA), and regularly used by the Statistical Office of Montenegro.

The above mentioned records comprise employees in enterprises, institutions and organization of all types of ownership, as well as foreign citizens employed in our country.

Persons engaged on the basis of temporary contract or contract for performing temporary and occasional activities are not considered as employees.

The data on unemployed persons include the persons registered at the Employment Agency of Montenegro under the unemployed category.

Coverage

Definitions

The term "employees" refers to all persons being employed in enterprises, institutions, organizations or by self-employed individuals no matter whether their employment status is based on a permanent or temporary contract and whether they work on a full-time or part-time basis. From the 1st January 2009 in the total number of employees enter also employed foreigners according to the article 1 of the Law on Employment and work of the foreigners (Official Gazette of Montenegro, number 22 from 2nd April, 2008), which took effect on the 1st January 2009"strangers can be employed, i.e., work in Montenegro under condition established in Law, collective contract, confirmed and published international contract and generally accepted regulation of international Law"

Nezaposleni

Definicije

Podaci o broju nezaposlenih lica preuzeti su od Zavoda za zapošljavanje i obuhvataju samo lica koja su registrovana kod ove službe.

U grupi „lica koja traže zaposlenje“ obuhvaćena su lica shodno članu 4 Zakona o zapošljavanju, stav prvi: „nezaposlenim licem, u smislu ovoga Zakona, smatra se lice od 15-65.godina života koje se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod) i aktivno traži zapolenje, kao i strani državljanin ili lice bez državljanstva, koji ima odobrenje za stalno nastanjenje i odobrenje za zasnivanje radnog odnosa u Crnoj Gori''.

U grupi „lica koja primaju novčanu naknadu“ obuhvaćena su lica koja shodno članu 48 Zakona o zapošljavanju Crne Gore, stav prvi: „pravo na novčanu naknadu ostvaruje osiguranik kojem je u smislu Zakona o radu prestao radni odnos bez njegovog zahtjeva, saglasnosti ili krivice, a koji je bio u radnom odnosu kod jednog ili više poslodavaca sa punim radnim vremenom najmanje 9 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci (u daljem tekstu: staž osiguranja), ako se prijavi Zavodu u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa“.

U grupi „nezaposlene osobe'' koje su se tokom izvještajnog mjeseca prijavile na evidenciju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore obuhvataju grupe novoprijavljenih lica'':

- Prvi put, nema zapošljavanja – odnosi se na lica koja su se prvi put prijavila na evidenciju Zavoda, a do tada nijesu bila zapošljavana;
- Prvi put, ima zapošljavanja – lica koja su se prvi put prijavila na evidenciju Zavoda, a do tada nijesu bila zapošljavana;
- Nije prvi put, nema zapošljavanja- lica koja su se više puta prijavljivala na evidenciju Zavoda, a nisu bila zapošljavana;
- Nije prvi put, ima zapošljavanja – lica koja su se više puta prijavljivala na evidenciju Zavoda, a bila su zapošljavana;

U grupi „prestanak vođenja evidencije“ obuhvaćena su lica koja shodno članu 86 Zakona o zapošljavanju, stav prvi: „evidencija o nezaposlenom licu prestaje da se vodi ako:

1. zaključi ugovor o radu sa punim radnim vremenom; se odjavi iz evidencije nezaposlenih lica;
2. odbije uključivanje ili ne izvršava obaveze utvrđene ugovorom o uključivanju u program aktivne politike zapošljavanja;
3. postane vlasnik ili većinski suvlasnik preduzeća;
4. postane preduzetnik;

Unemployed

Definitions

Data about unemployed persons are taken from the Employment Agency and include only persons registered at the Agency.

The group "persons looking for employment" includes persons defined according to the article 4, par. I of the Law on Employment as: "an unemployed person, according to this Law, is a person aged 15-65 which is in the records of the Employment Agency of Montenegro (furthermore: EAM) and is actively looking for employment, as well as a foreigner or a person without citizenship, who has the permission for permanent residence as well as the permission for starting work in Montenegro".

The group" persons receiving social benefits" includes persons who, according to the article 4, par. I of the Law on Employment: 'receive the monetary benefit for stopped working without person's request, compliance or guilt, and who was working for one ore more employers the full working time for at least 9 months without a break or 12 months with breaks in the last 18 months (furthermore: duration of insurance), if he/she reports to the EAM within 30 days of stopping to work.

The group "unemployed persons" who reported themselves to the records of the Employment Agency of Montenegro within the reporting month includes the groups of newly reported persons:

First time, no employment– refers to persons who are reported for the first time in the records of EAM, and were not previously employed;

First time, with employment – persons who are reported for the first time in the records of the EAM, and used to be employed;

Not-first time, no employment – persons who reported to the records of EAM several times, and were not employed;

Not-first time, no employment persons who reported to the records of EAM several times, and used to be employed;

The group "stopped keeping records" includes persons who, according to the article 86, refer to the par. I of the Law on Employment: "records on the unemployed person is stopped to be kept if:

1. the person signs contract on work with full working time; is signed off from the records of the unemployed persons;
2. refuses inclusion or does not perform obligations specified in the agreement on the inclusion in the programme of active employment policy;
3. becomes the owner or major co-owner of an enterprise;
4. becomes an entrepreneur;

5. odbije odgovarajuće zaposlenje;
6. nije dalo tačne podatke o ispunjavanju uslova za sticanje statusa nezaposlenog lica;
7. navrši 65 godina života;
8. ostvari pravo na starosnu ili invalidsku penziju;
9. ostane potpuno nåsposoban za rad;
10. ode na izdržavanje kazne zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci;
11. aktivno ne traži zaposlenje;
12. je radno angažovano suprotno propisima o radnim odnosima („rad na crno“);
13. postane osiguranik – zemljoradnik, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osigruanju“.

ZARADE

Izvori podataka

Podaci o prosječnim zaradama prikazuju zarade isplaćene u mjesecu i dobijeni su iz redovnog mjesečnog istraživanja Mjesečni izvještaj o zaposlenim i zaradama (obrazac RAD–1).

Obuhvatnost

Istraživanjem su obuhvaćena preduzeća, ustanove, zadruge ili organizacije, svih oblika svojine kao i njihove jedinice u sastavu, po organizaciono teritorijalnom principu, počev od nivoa opštine.

Definicije

''Zarada zaposlenog je bruto zarada koja obuhvata zaradu za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu, uvećanu zaradu, naknadu zarade i druga lična primanja, koja podležu plaćanju poreza na dohodak fizičkih lica, utvrđena zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.'' Član 78 Zakona o radu (''Sl.list CG'', br. 49/08) i član 1 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (''Sl.list CG'', br. 79 od 23.decembra 2008.godine).

Zarada se uvećava u skladu sa kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu za: rad duži od punog radnog vremena; noćni rad; rad u dane državnih i vjerskih praznika koji su zakonom utvrđeni kao neradni dani; minuli rad i u drugim slučajevima utvrđenim kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

Prosječna zarada (bruto) izračunava se tako što se ukupno isplaćena masa zarada u mjesecu dijeli sa brojem zaposlenih na koje se odnose izvršene isplate.

Zaradu bez poreza i doprinosa (neto) čini zarada (bruto) umanjena za poreze i doprinose na teret zaposlenog.

Indeks realne prosječne zarade bez poreza i doprinosa (neto) predstavlja odnos između indeksa nominalne prosječne zarade bez poreza i doprinosa (neto) i indeksa potrošačkih cijena.

5. refuses appropriate employment;
6. did not give correct data on meeting conditions for getting the unemployment status
7. is 65 years old;
8. gets right to the old-age and survivor pensions;
9. is completely incapable to work;
10. is serving the imprisonment punishment longer than 6 months;
11. is not actively looking for employment;
12. is working contrary to the regulations on labour ("unregistered work");
13. becomes insured by agriculture, in compliance with the Law on pension and disability insurance.

WAGES

Data sources

The data on average wages present wages paid out in a month, and are obtained from regular monthly survey Monthly report on employees and their earnings (questionnaire RAD-1).

Coverage

The survey covers enterprises, institutions, cooperatives or organizations as well as their composite units of all kinds of ownership, by organizational and territorial principle, starting from the level of municipality.

Definitions

Wage of the employee is the gross earning that is consisted of earning made for work performed and time spent at work, increased earning, remuneration of earnings and other personal incomes, which are subject to income tax of natural persons ,and it is determined by collective agreement and the agreement on the work."Article 78 of the Law on work ("Official Gazette of Montenegro", number 49/08) and article 1 of the Law on Amendments to the Act on contributions for compulsory social insurance ("Official Gazette of Montenegro", number 79 of 23rd December, 2008)

Earnings increases in accordance with the collective agreement and the agreement on the work for: work longer than full working hours, night work, work in the days of national and religious holidays that are fixed by law as non-working days, past performance in other cases established by collective agreement and the agreement on work.

Calculation of the average gross earnings is done so that the total sum of all monthly earnings is divided by the number of employees to whom the paid earnings refer.

Net salaries and wages are tax and contributions deducted (gross) salaries and wages.

Index real average wage without taxes and contributions is the relationship between indices of nominal average wage without taxes and contributions(net), and the index of consumer prices.

CIJENE

CIJENE PROIZVODJAČA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA

Pod prodajnom cijenom proizvođača industrijskih proizvoda podrazumijeva se cijena po kojoj proizvođači prodaju svoje proizvode u najvećim količinama nadomaćem tržištu. U cijenu ulazi regres koji ostvaruje prodavac a odbija se rabat, popust, kasa skonto i sl, ako ih prodavac odobrava kupcima. U cijenu ne ulazi porez na dodatu vrijednost.

Ove cijene prikupljaju se mjesečnim izvještajima koje neposredno dostavljaju izabrana preduzeća za oko 250 industrijskih proizvoda. Izbor industrijskih preduzeća izvršen je prema njihovom učešću u ukupnoj realizaciji određene oblasti.

Prosječne mjesečne cijene računaju se ponderisanjem tekućih mjesečnih cijena odgovarajućih proizvoda, a godišnje prosječne cijene proizvođača industrijskih proizvoda predstavljaju neponderisani prosjek mjesečnih cijena.

Indeksi cijena izračunavaju se ponderima na bazi podataka o realizaciji industrijske proizvodnje. Svake godine vrši se korekcija pondera, a novi ponderi izračunavaju se svake pete godine.

Indeksi cijena proizvođača industrijskih proizvoda preračunavaju se početkom svake godine na prethodnu godinu kao baznu.

POTROŠAČKE CIJENE

Potrošačke cijene su cijene po kojima trgovina na malo, individualni proizvodjači i vršioci usluga prodaju svoje proizvode i usluge krajnjim potrošačima, uključujući sve poreze i takse koje se plaćaju u prometu na malo.

Potrošačke cijene prate se u četiri grada Crne Gore: Podgorici, Nikšiću, Kotoru i Pljevljima, koji predstavljaju veće tržišne centre.

Cijene industrijsko-neprehrambenih proizvoda snimaju se jedanput mjesečno u periodu od 3. – 10.-og, industrijsko - prehrambenih proizvoda od 11. - 14-og, usluga od 14-16-og, a cijene poljoprivrednih proizvoda od 15 - 21-og u mjesecu.

Prosječne mjesečne cijene za grad kod svih proizvoda i usluga, računaju se neponderisanom geometrijskom sredinom, dok se prosječne mjesečne cijene za Crnu Goru računaju na bazi prosječnih cijena iz četiri grada koje se ponderišu strukturom potrošnje domaćinstava.

PRICES

PRODUCER PRICES OF INDUSTRIAL PRODUCTS

Producer prices of industrial products is the price according to which the producers sell their products in the most numerous quantities on the domestic market. The price also includes the regress achieved by the producer, and deduces the rebate, discounts, cash sconto, etc., if the producer approves them to the buyer.
The price does not include value added tax..

These prices are collected through the monthy surveys submitted directly by the chosen enterprises for about 250 industrial products. The list of industrial enterprises is done on the basis of their participation in the total realization of certain area.

Average monthly prices are calculated by weighting the current monthly prices of corresponding products, and annual average producer prices of industrial products present the un-weighted average of the monthly prices.

Price indexes are calculated with weights based on the data on the total realization of industrial production. The correction of weights is done every year, and the new weights are calculated every five years.

Indices of producer prices of industrial products are recalculated in the beginning of each year using the previous year as the base year.

CONSUMER PRICES

Consumer prices are the prices at which the retail shop, custom manufacturers and service providers sale their products and services to consumers, including all taxes and fees that are paid in the small.

Consumer prices are monitored in the four cities of Montenegro: Podgorica, Niksic, Pljevlja and Kotor, which represent major market centers.

Prices non-industrial products are recorded once a month for a period of 3 - 10 th, industrial - food products from 11 - 14 th, provider of 14-16-og, and the prices of agricultural products 15-21-th of the month.

Average monthly prices for the city for all products and services are calculated by non-weight geometric mean, while the average monthly prices for Montenegro calculated based on average price in the four cities that weighted by structure of household consumption.

Average annual consumer prices represent the average non-weight average prices for twelve months.
Beginning of each year is done proofreading weights on

Prosječne godišnje potrošačke cijene predstavljaju neponderisani prosjek cijena za dvanaest mjeseci.

Početkom svake godine vrši se korektura pondera na bazi rasta potrošačkih cijena. Indeksi potrošačkih cijena preračunavaju se početkom svake godine na prethodnu godinu kao baznu.

POLJOPRIVREDA
Agromonetarna stratistika

Izvori podataka

Podaci o prodaji i otkupu proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva prikupljaju se mjesečnim izvještajima o realizaciji poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga i mjeseč-nim izvještajem o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih gazdinstava.

Obuhvatnost

Mjesečnim izvještajima o prodaji i otkupu proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obuhvaćena su poljoprivredna preduzeća, zemljoradničke zadruge kao i druga preduzeća koja su ovlašćena da vrše otkup proizvoda od individualnih gazdinstava u cilju dalje prerade ili prodaje.

Definicije

Podaci o prodaji i otkupu proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obuhvataju vrijednost prodaje proizvoda iz sopstvene proizvodnje preduzeća i zadruga kao i otkup vrijednosti proizvoda od individualnih gazdinstava, koje vrše zato ovlašćene organizacije u cilju dalje prerade ili prodaje.

ŠUMARSTVO

Izvori podataka i obuhvatnost

Podaci se prikupljaju mjesečnim izvještajem ŠUM-22. Ovim izvještajem obuhvaćena su šumarska i druga preduzeća koja u državnim šumama vrše proizvodnju šumskih sortimenata, bez obzira da li im je proizvodnja šumskih sortimenata osnovna djelatnost ili nije.

Definicije

Indeks fizičkog obima iskorišćavanja šuma obračunava se na osnovu podataka o proizvodnji šumskih sortimenata, prema nomenklaturi proizvoda i ponderacionih koeficijenata. Količine predstavljaju neto drvnu masu sortimenata izraženu u kubnim metrima. Za izračunavanje indeksa proizvodnje šumskih sortimenata kao koeficijenti ponderacije koriste se prosječne prodajne cijene proizvoda.

the basis of consumer price growth. Consumer price converted at the beginning of each year to the previous year as a base.

AGRICULTURE
Agro-monetary statistics

Sources of data

Data about sales and buy out of products in agriculture, forestry adn fishery are collected through monthly reports on realization of agricultural products of own production of agricultural enterprises and cooperatives and through montly report on buying out of agricultural products from individual holdings.

Coverage

Monthly survey on sales and buying out of products in agriculture, forestry and fishing covers agricultural enterprises, agricultural cooperatives, as well as other enterprises authorized to do the buying out of products from individual holdings for future processing or sale.

Definitions

Data on sales and buying out of products in agriculture, forestry ang fishing cover the value of sale of products from own production of enterprises and cooperatives as well as the bying out of value of products from individual holdings, performed by authorized agencies for further processing or sale.

FORESTRY

Data sources and coverage

The data are collected on the basis of the monthly survey ŠUM-22. This report covers forestry and other enterprises dealing with production of forest assortments in state forests, disregarding if forest assortments production is their basic activity or not.

Definitions

The physical volume index of forests exploitation is calcula-ted on the basis of data on the production of forest assortments, according to the present nomenclature of products and weights coefficients. Quantities represent net wood mass of assortments expressed in cubic meters. In order to calculate the index of forest assortments production, average purchase prices are used as weighting coefficients.

INDUSTRIJA

Izvori podataka

Prikazani podaci prikupljaju se mjesečnim izvještajima industrije na obrascu IND-1.

Obuhvatnost

Mjesečnim izvještajem industrije obuhvataju se sva preduzeća kao i njihovi djelovi koji obavljaju industrijsku djelatnost, odnosno koji su prema Klasifikaciji djelatnosti razvrstani u sektore: Vadjenje rude i kamena, Preradjivačka industrija i Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom. Preduzeća neindustrijskih djelatnosti su izvještajne jedinice ako u svom sastavu imaju jedinicu koja se bavi industrijskom djelatnošću.

Nomenklatura

Proizvodnja se iskazuje prema Nomenklaturi industrijskih proizvoda, koju čine industrijski proizvodi i usluge razvrstane po djelatnostima u kojima su proizvedeni.

Indeksi

Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje formiran je na osnovu podataka o količinama proizvoda i ponderacionog sistema. Podaci o količinama daju se prema Nomenklaturi proizvoda i sirovina.

Za obračun indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje ponderi izražavaju prosječnu dodatu vrijednost po jedinici proizvoda.

GRAĐEVINARSTVO

Izvor podataka i obuhvat

Prikazani podaci prikupljaju se tromjesečnim izvještajem građevinarstva GRAĐ-31, kojim su obuhvaćena preduzeća iz oblasti građevinarstva, kao i jedinice koje obavljaju građevinsku djelatnost a nalaze se u sastavu negrađevinskih preduzeća. Podaci se prikupljaju od preduzeća iz Crne Gore kao i poslovnih jedinica stranih preduzeća koja obavljaju građevinsku djelatnost u Crnoj Gori.

Definicije

Vrijednost izvršenih građevinskih radova izražena je u tekućim cijenama i obuhvata sav ugrađeni građevinski materijal i utrošeni rad. Podaci o vrijednosti izvršenih građevinskih radova daju se na osnovu privremenih situacija koje ispostavljaju izvođači radova. U vrijednost nijesu uključeni troškovi nabavke zemljišta, projektovanja, nadzora i PDV-a. Podaci o vrijednosti izvedenih radova odnose se na radove izvedene u izvještajnom periodu na završenim i nezavršenim građevinama.

INDUSTRY

Sources of data

The shown data are collected by monthly surveys (through the questionnaire IND-1).

Coverage

Monthly industry survey includes all enterprises, as well as their parts, performing the industrial activity, i.e. those that are according to the Classification of Activities classified into the following sectors: Mining and quarrying, Manufacturing, Electricity, gas, and water supply. Enterprises of non-industrial activities represent reporting units if they have in their structure a unit dealing with industrial production.

Nomenclature

The production is presented according to the Nomenclature of industrial products, including industrial products and services structured according to the activities in which they were produced.

Indices

Index of physical scope of industrial production is formed on the basis of data on product quantities and weighting system.

The data are provided according to the Nomenclature of products and raw materials. In the calculation of the index of physical scope of industrial production, the weights express the average value added per product unit.

CONSTRUCTION

Source of data and coverage

Presented data are collected through a quarterly survey in construction GRAĐ-31, which include enterprises in construction, as well as units performing the activity in construction and are within non-construction enterprises. Data are collected from enterprises from Montenegro as well as the business units of foreign enterprises performing construction activity in Montenegro.

Definitions

Value of finalized construction works is given at current prices and includes all built material and performed work. Data about the value of finalized construction works is given on the bass of temporary situations given by contractors. The value does not include costs of buying the land, engineering, monitoring and VAT. The data on value of finalized work refer to works performed in the reporting period on finished and non-finished construction sites.

Broj radnika – Obuhvata sve radnike koji na gradilištima obavljaju građevinske, instalaterske i završne radove, bez obzira na kvalifikaciju, vrstu radnog odnosa (ugovor o radu, ugovor o djelu, iznajmljeni radnici itd.) i dužinu rada na gradilištima. Nijesu uključeni zaposleni koji rade na inženjersko-tehničkim, administrativnim i rukovodećim poslovima.

Izvršeni efektivni časovi rada - Obuhvataju stvarno odrađene časove radnika angažovanih na gradilištima u redovnom radnom vremenu kao i u prekovremenim satima.

Nove narudžbe – Predstavljaju ukupnu vrijednost ugovorenih radova između proizvođača i treće strane na osnovu zaključenog ugovora.

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska predu-zeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili dorađenom stanju izvozi kao roba porijekla iz Crne Gore na strano tržište). Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Od januara 2008. god. MONSTAT je u skladu, sa preporukama UN-a i EUROSTAT-a primijenio opšti i specijalni trgovinski sistem .

MONSTAT je do sada koristio ublaženu definiciju specijalnog sistema trgovine. Svjesni ograničenja ublažene definicije specijalnog sistema trgovine, u rezultate spoljnotrgovinske raz-mjene uključen je i ponovni izvoz robe iz carinskih skladišta i slobodnih carinskih zona koji se registruje po opštem sistemu trgovine.

Opšti sistem trgovine koristi se u slučajevima kada se statistička teritorija zemlje poklapa s njenom ekonomskom teritorijom. Prema tome, opšti sistem trgovine predstavlja širi koncept i kod uvoza obuhvata svu robu koja ulazi na ekonomsku teritoriju zemlje koja prikuplja podatke, sa izuzetkom robe koja je u tranzitu, a kad izvoza obuhvata svu robu koja napušta ekonomsku teritoriju zemlje koja prikuplja podatke, sa izuzetkom robe koja je u tranzitu.

Number of workers – Includes all workers who at the construction site perform the construction, installation and final works, no matter to qualification, the type of working contract (contract on work, contract on task, rented workers, etc.) and the duration of work at the construction site. It does not include employees working on engineering-technical, administrative and managerial positions.

Effective working hours – include really performed working hours of workers engaged in the regular working hours, as well as overtime work.

New orders – present the total value of contracted works between producer and third party based on the concluded report.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes.

Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

Due to the recommendations of UN and EUROSTAT, MONSTAT has since January 2008 applied the general and special trade systems.

So far MONSTAT was using the reduced definition of the special trade system. Being aware of the limitations of the reduced definition of special trade system, the results of external trade include the re-export of goods from customs warehouses and free customs zones which is registered according to general trade system.

***General trade system** is used in cases when the statistical territory matches with its economic territory. Accordingly, the general trade system presents the wider concept and in import it includes all goods coming in the economic territory of the country which collects data, with the exception of goods in transit, and in export it includes all goods leaving the economic territory of the country which collects data, with the exception of goods in transit.*

Sistem specijalne trgovine predstavlja uži koncept i koristi se u slučajevima kada se statistička teritorija zemlje poklapa samo sa određenim dijelom njene ekonomske teritorije. Stroga definicija specijalnog sistem trgovine koristi se kada statistička teritorija obuhvata samo slobodno cirkulirajuće područje u okviru koga roba može biti raspoloživa bez carinskih ograničenja, to znači da je ona prošla carinski postupak i da se koristi za domaću upotrebu u cilju reprodukcije, široke potrošnje i investicije.
Izvoz obuhvata svu robu koja napušta slobodno cirkullirajuće područje zemlje koja prikuplja podatke.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granice Crne Gore: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz.

Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursevima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursevima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje namjene kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši i dalje prerađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi

UNUTRAŠNJA TRGOVINA
Izvori podataka

Podaci o unutrašnjoj trgovini preduzeća koja se bave trgovinom na malo, prikupljaju se redovnim mjesečnim istraživanjem. Istraživanje je na bazi uzorka i obuhvaćena su preduzeća koja su u Registru jedinica razvrstavanja prema klasifikaciji djelatnosti razvrstana u oblasti 50 i 52.

Obuhvatnost

Statistika unutrašnje trgovine obuhvata i prikazuje promet preduzeća čija je osnovna djelatnost trgovina na malo.Mjesečno istraživanje trgovine na malo se radi na bazi uzorka u koji su uključena sva velika i srednja preduzeća a mala i mikro su određena metodom slučajnog uzorka.

Special trade system *presents the narrow concept and is used in cases when the statistical territory of the country matches only with the certain part of its economic territory. The strict definition of the special trade system is used when the statistical territory includes only the free circulating area in which the goods can be available without the customs limitations, which means that it went through the customs procedure and that it is used for domestic use for the purpose of reproduction, wider consumption and investments.*
The export includes all goods which leaves the free circulating area of the country which collects the data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been calculated on the basis of parity free on Montenegrin border, i.e. F.O.B. export prices and C.I.F. import prices.

Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are calculated on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transport, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency are calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Registration of external trade data by country is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, the country in which goods are consumed or further processed is registered, and in case of import – the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

INTERNAL TRADE

Sources of data

Data of internal trade of enterprises dealing with retail trade are collected through regular monthly survey. The survey is sample based and includes all enterprises which are in the Administrative register classified in the area 50 and 52.

Coverage

Statistics of internal trade covers and presents the turnover of enterprises whose primary activity is retail trade. Monthly survey of retail trade is based on a sample which included all large and medium-sized enterprises but small and micro are determined randomly.

Definicije

Promet robe u trgovini na malo predstavlja vrijednost prodate robe preduzeća koja je prodata krajnjim potrošačima, odnosno stanovništvu za ličnu potrošnju i upotrebu u domaćinstvu, kao i pravnim i fizičkim licima za obavljanje djelatnosti.

Indeksi prometa robe u stalnim cijenama su dobijeni deflacioniranjem indeksa u tekućim cijenama, odgovarajućim indeksima cijena robe na malo.

Sve objavljene indekse treba tretirati kao prethodne, što znači da može doći do izvjesnih korekcija na osnovu dobijenih rezultata.

Definitions

Turnover of goods in retail trade is the value of goods of an enpterprise sold to final users, i.e., the population for personal consumption and use in household, as well as to private and physical persons for performing the activity.

Turnover indices at constant prices are obtained by deflating the current prices, appropriate price indices of retail.

All published indices should be regarded as preliminary, meaning that there may be certain adjustments based on the results.

UGOSTITELJSTVO

Izvori podataka i obuhvatnost

Podaci o ostvarenom prometu u ugostiteljstvu po mjesecima, se procjenjuje na osnovu ocjene trenda prometa, dok se ne dobiju rezultati redovnog tromjesečnog istraživanja, ugostiteljstva. Mjesečne procjene se koriguju na osnovu dobijenih rezultata.

Podaci o prometu u ugostiteljstvu prikupljaju se tromjesečnom izvještajnom službom za ugostiteljska preduzeća, po grupama usluga. Godišnjom izvještajnom službom prate se ugostiteljska preduzeća i preduzetnici. Mjesečni podaci ne obuhvataju promet preduzetnika.

Definicije

Prikazani promet u ugostiteljstvu predstavlja vrijednost izvršenih ugostiteljskih usluga koje obuhvataju usluge smještaja, ishrane, točenja pića, kao i druge usluge koje se uobičajeno obavljaju u ugostiteljstvu.

CATERING

Sources of data and coverage

Data on realized turnover in catering by month are estimated on the basis of estimate of trend of turnover, until the results of the regular quarterly survey in catering are received. Monthly estimates are corrected on the basis of received results.

Data on turnover in catering are collected through quarterly survey survey for enterpises in catering, by groups of services. The annual survey collects data on enterprises in ccatering and enterpreneurs. Monthly data do not include turnover of enterpreneurs.

Definitions

Presented turnover in catering presents the value of performed catering services including the services of accomodation, food, pouring beverages, as well as other services usually performed in catering.

TURIZAM

Izvori podataka i obuhvatnost

Podaci o broju dolazaka turista i noćenja prikupljeni su redovnim mjesečnim izvještajem (obrazac TU-11). Izvještaji se sastavljaju na osnovi evidencija u knjigama gostiju.Istraživanje se sprovodi na bazi potpunog obuhvata.

Definicije

Izvještajne jedinice jesu svi poslovni subjekti (preduzeća/trgovačka društva, zadruge, ustanove,itd.) i njihovi dijelovi koji obavljaju djelatnost pružanja usluga smještaja turistima; zdravstvene ustanove za svoje objekte u kojima osobe borave radi medicinske rehabilitacije

TOURISM

Sources of data and coverage

Data about arrivals of tourists and overnight stays are collected through regular monthly survey (form TU-11). The reports are compiled on the basis of records in the guest books. The survey is conducted on the basis of full coverage.

Definitions

Reporting units *are all business subjects (enterprises/trade companies, cooperatives, institutions, etc.) and their parts performing activity of providing accommodation services to tourists; health institutions for their objects attended by persons for medical*

(osobe same snose naknadu za taj boravak); poslovni subjekti i njihovi dijelovi koji se bave posredovanjem u pružanju smještajnih usluga (putničke agencije); poslovni subjekti koji se bave posredovanjem u smje- štaju gostiju u seoskim kućanstvima; turističke zajednice i druga nadležna tijela za privatne sobe, apartmane ili kuće koje neposredno iznajmljuju turisti; poslovni subjekti i njihovi djelovi za svoja odmarališta; poslovni subjekti koji su osnovali ili vode brigu i nadzor nad planinarskim domovima; vojne ustanove za svoje ugostiteljske objekte za smještaj gostiju; poslovni subjekti koji se za vrijeme školskih praznika koriste školama, domovima i sličnim objektima kao privremenim smještajnim kapacitetima; Istraživanjem su obuhvaćene sve pravne osobe i njihovi djelovi te fizičke osobe koje iznajmljuju smještajne objekte turistima (komercijalni objekti).

rehabilitation (persons pay by themselves for the stay); business subjects and their parts dealing with intermediation in providing accommodation services (travel agencies); business subjects dealing with intermediation in accomodatin of guests in village houses; touris unions and other competent bodies for private rooms, apartmants or houses directly rented by tourists; business subjects and their parts for their resorts; business subjects which founded or take care an monitor the mountain lodgings; military institutions for their catering objects for accommodation of guests; business subjects which are during school holidays used by schools, hostels and similar objects as temporary placing capacities. The survey covers all legal persons and their parts as well as persons renting accommodation to tourists (commercial objects).

Turist je svaka osoba koja u mjestu van svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj turista radi odmora ili rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, porodice, poslova, javnih misija ili skupova.

Tourist *is a person who spends at least one night in an accommodation facility or some other object for accommodation of turists, in a place other than his/her place of permanent residence for the reason of vacation or recreation, health, studies, sports, religion, family, business, public missions or meetings. Tourists do no include migrants, border workers, diplomats, members of military force in the regular duty, regugees, etc.*

U turiste se ne uključuju migranti, pogranični radnici, diplomati, članovi vojnih snaga na redovnim zadacima, izbjeglice, itd.

Prebivalište je mjesto u kojem se osoba nastanila s namjerom da u njemu stalno živi. Turist je registrovan u svakom mjestu ili objektu u kojem boravi i zbog toga, u slučaju promjene mjesta ili objekta, dolazi do njegova ponovnog iskazivanja, a time i do dvostrukosti u podacima. Prema tome, statistika evidentira broj dolazaka turista, a ne broj turista.

Residence *is the place where the person is settled intending to permanently live in it. Tourist is registered in a place or object wher it resides and due to it, in the case of change of place or object, the double reporting may appear, which may lead to the double data. There the statistis records the arrivals of tourists, adn not the number of tourists.*

SAOBRAĆAJ, SKLADIŠTENJE I VEZE

TRANSPORT, STORAGE AND COMMUNICATIONS

Podaci o prevozu putnika i robe u unutrašnjem, pomorskom, vazdušnom i drumskom saobraćaju odnose se na prevoz koji obavljaju saobraćajna preduzeća registrovana u saobraćajnoj djelatnosti, bez obzira da li prevoz obavljaju unutar ili van granica naše zemlje za račun domaćeg ili inostranog korisnika.

Podaci se prikupljaju redovnim mjesečnim i godišnjim statističkim izvještajima saobraćajnih preduzeća.

Data on the transport of passengers and goods in the internal, marine, air and road transport refer to the transport performed by transport enterprises registered in transport activities, no matter whether the transport is done inside or outside the borders of our country on the account of domestic or foreign user.

Data are collected through regular monthly or annual statistical surveys from reports of transport enterprises.

Željeznički saobraćaj

Railway transport

Prevezeni putnici u unutrašnjem saobraćaju obuhvataju otputovale putnike, otputovale putnike u inostranstvo, prispjele iz inostranstva i putnike u tranzitu. Prevezeni teret obuhvata utovarenu robu u unutrašnjem I u međunarodnom saobraćaju: uvoz, izvoz i tranzit.

Passengers transported in domestic transport include departed passengers, passengers departed abroad, passengers who arrived from abroad and passengers in transit. Transported cargo includes loaded goods in domestic and international transport:import, export and transit.

Promet na aerodromima

Traffic in airports

Podaci o prometu putnika i robe na aerodromima dobijeni su na osnovu redovnih mjesečnih i godišnjih izvještaja preduzeća za aerodromske usluge i obuhvataju kompletan promet, odnosno i domaće i strane avione.

Data about traffic of passengers and goods in airports are received on the basis of regular monthly and annual reports of enteprises for airport services and they cover complete traffic, i.e., both domestic adn foreign airplanes.

Drumski saobraćaj

Podaci o prevozu odnose se na rad domaćih preduzeća drumskog saobraćaja u unutrašnjem i međunarodnom prevozu putnika i tereta.

Gradski saobraćaj

Obuhvaćen je prevoz putnika koji obavljaju saobraćajne organizacije u gradskom i prigradskom saobraćaju

Poštanski saobraćaj

Poštanski saobraćaj obuhvata: Poštanske usluge, telegrafske i telefonske usluge. Poštanske aktivnosti obuhvataju sljedeće usluge: prenos pismonosnih i paketnih pošiljki i usluge platnog prometa.

Pismonosne pošiljke odnose se na otpremljena pisma, dopisnice, novine i časopise, preporuke i vrijednosna pisma u unutrašnjem prometu, a u međunarodnom prometu i u prispijeću. Tranzit nije obuhvaćen.

Platni promet obuhvata uplate poštanskim uputnicama, po žiro i tekućim računima i računskim knjižicama, isplate međunarodnim poštanskim uputnicama i žiro i tekućim računima i računskim i invalidskim knjižicama.

Telegrafske uslugå obuhvataju otpremu telegrama u unutrašnjem prometu i prometu sa inostranstvom, uključujući i tranzit.

Telefonske usluge obuhvataju fiksnu i mobilnu mrežu i prikazuju se u onim jedinicama koje se i koriste u tehničkom smislu-minutima.

MONETARNI AGREGATI

Izvori podataka

Za izradu monetarne statistike su: bilansi Centralne banke Crne Gore i bilansi banaka. Banke dostavljaju podatke u skladu sa Odlukom o izvještajima koje banke dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore.

Za prikupljanje i obradu podataka monetarne statistike nadležna ja Centralna banka Crne Gore.

Definicije

Monetarnu bazu (M0) čine depoziti banaka kod CBCG (obračunski račun banaka i izdvojena obavezna rezerva - do januara 2008. bez dijela koji banke drže u državnim zapisima) i procijenjeni iznos gotovog novca u opticaju.

Monetarni agregat (M1) čine M0, depoziti po viđenju nebankarskog sektora kod banaka i CBCG, u eurima i drugim valutama, isključujući depozite centralne Vlade.

Road transport

Data about transport refer to the work of domestic enterprises of road transport in internal and international pransport of passengers adn cargo.

Local transport

It includes the transport of passengers performed by transport organizations in local and commuter services.

Postal communications

Postal communications include: Postal services, telegraphic and telephone services. Postal activities include the following services: transport of letter mail and services of ballance of payments.

Letter mail refer to only to mail sent, postal cards, newspaper and magazines, registered and value letters in domestic transport, as well as for the receiving in the international communications. The transit is not included.

Balance of payment includes payments made by postal money orders, by giro and current accounts and account booklets, payments by international postal money orders and giro and current accounts and account and disability booklets.

Telegraph services refer to sending of telegrams in the country as well as to foreign countries, including the transit.

Telephone services include fixed and mobile networks and are presented in the units used in the technical sense - minutes.

MONETARY AGGREGATS

The sources of data

For preparation of monetary statistics are: the balance sheets of the Central Bank of Montenegro and of banks. Banks submit their data according to the Decision on reports that banks submit to the Central Bank of Montenegro.

The Central Bank of Montenegro is responsible for the collection and processing of the data of monetary statistics.

Definitions

***Monetary base (M0)** comprises banks' deposits in the CBM -Payment Operations (banks' giro accounts and allocated reserve requirement until January 2008, excluding the part which banks keep as treasury bills) and the estimated amount of cash in circulation.*

***Monetary aggregate (M1)** comprises M0, demand deposits by the non-banking sector with banks and the CBM, in EUR and other currencies, excluding deposits of the central Government.*

Monetarni agregat (M11) čini M11 uvećan za depozite centralne Vlade po viđenju, u eurima i drugim valutama.

Monetarni agregat (M2) čine M1 i oročeni depoziti nebankarskog sektora kod banaka i CBCG, u eurima i drugim valutama, isključujući depozite centralne Vlade.

Monetarni agregat (M21) čini M11 uvećan za oročene depozite (uključujući depozite centralne Vlade), u eurima i drugim valutama.

Depoziti stanovništva – u tabeli je prikazano stanje ukupnih depozita fizičkih lica kod banaka na kraju perioda i njihova struktura po ročnosti.

Monetary aggregate (M11) *comprises M1 plus the central Government's demand deposits in EUR and other currencies.*

Monetary aggregate (M2) *includes M1 and non-banking sector's time deposits with banks and CBM, in EUR and other currencies, excluding deposits of the central Government.*

Monetary aggregate (M12) *comprises M11 plus the central Government's time deposits in EUR and other currencies.*

Deposits by households *– the table present the balance of total deposits of individuals by households at the end of period and their structure by time.*

PLATNI BILANS CRNE GORE

Bilans plaćanja sastavlja se u skladu sa metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of payments Manual, fifth edition, 1993). Izvori podataka su: Republička uprava carina Crne Gore, MONSTAT, Elektroprivreda Crne Gore, Ministarstvo finansija, poslovne banke i CBCG. Bilans plaćanja se iskazuje u eurima. Preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajnu valutu obavlja se: primjenom srednjih kurseva

CBCG na dan transakcije, primjenom mjesečnih i godišnjih srednjih prosječnih kurseva CBCG, primjenom srednjeg dnevnog kursa na kraju perioda kod procjene transakcija čija se razlika stanja prati.

Početkom 2005. godine izvršena je revizija podataka koji se odnose na 2004. godinu. Naime, tokom 2004. godine postalo je tehnički moguće pratiti robne transakcije između Crne Gore i Srbije na osnovu podataka Republičke uprave carina Crne Gore, odnosno carinskih deklaracija. Do 2004. godine izvor za praćenje ovih tokova su bili jedino podaci poslovnih banaka o ostvarenom platnom prometu sa inostranstvom, odnosno ITRS.

Izvor podataka o spoljnoj trgovini od 2005. godine je MONSTAT. U 2008.godini izvršena je revizija podataka o spoljnjoj trgovini za 2007. godinu u skladu sa promjenom metodologije koju koristi MONSTAT. Podaci o spoljnjoj trgovini u platnom bilansu Crne Gore za 2007. i 2008. godinu prikazani su po opštem sistemu trgovine. CBCG vrši prilagođavanje podataka dobijenih od MONSTAT-a za potrebe platnog bilansa u skladu sa metodologijom MMF-a (Balance of Payments Manual, Fifth edition, IMF, 1993).

Kod evidencije transportnih usluga koriste se podaci banaka o ostvarenom platnom prometu sa inostrans-tvom.

THE BALANCE OF PAYMENT OF MONTENEGRO

The balance of payments is prepared according to the methodology prescribed by the International Monetary Fund (Balance of Payment, 1993). The sources of data are: Custom Administration of Montenegro, MONSTAT, Montenegrin Electric Enterprise, the Ministry of Finance,

commercial banks, and the Central Bank of Montenegro. The balance of payments is presented in EUR. Recalculation of the transaction values from the original currency to the reporting currency is performed by: using

the mean exchange rate from the Central Bank of Montenegro and at the end of the period with evaluation transactions whose change is monitored using daily mean exchange rate.

The revision of data referring to 2004 was done in the beginning of 2005. Namely, it was technically possible in 2004 to follow transaction of goods between Montenegro and Serbia on the basis of data from Customs Administration of Mon-tenegro i.e., the customs declarations. Until 2004 the source for viewing these currents was only data of banks about the achieved balance of payments with foreign countries, i.e., ITRS.

Since 2005, the source of data about external trade is MONSTAT. In 2008. accomplished revision data from external trade for 2007 with methodology which use MONSTAT. CBM makes adjustments of data received from MONSTAT in order to harmonize them with the IMF methodology (Balance of Payments Manual, Fifth edition, IMF, 1993).

The registering of transportation services uses banks' data on performed international payment operations.

Prihodi od **putovanja** obuhvataju procijenjene prihode od turizma, koji se dopunjavaju sa podacima o pruženim zdravstveno-rekreativnim uslugama i potrošnjom u cilju školovanja. Do prihoda od turizma se dolazi na osnovu broja noćenja (podatak MONSTAT-a) i procijenjene prosječne dnev-ne potrošnje.

Početkom 2006. godine korigovan je model za procjenu prihoda od turizma, korekcija se odnosi na 2003. i 2004. godinu. Podaci o rashodima za turizam dobijaju se na osnovu ostvarenog platnog prometa sa inostranstvom.

Finansijske usluge (usluge osiguranje i reosiguranja, zastupnička i posrednička provizija i provizija i troškovi u bankarskom poslovanju) se prate na osnovu statistike platnog prometa sa inostranstvom. Ostale usluge obuhvataju građevinske usluge, ptt i komunikacijske usluge, usluge osiguranja, kompjuterske i informacione usluge, autorska prava i honorare od izdavanja dozvola i ostale poslovne usluge. Podaci o njima se dobijaju iz statistike platnog prometa sa inostranstvom, a na osnovu izvještaja banaka.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa sa inostranstvom o kompenzacijama, zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovu kamata, plaćenim i naplaćenim dividendama. Izvor podataka su izvještaji banaka i CBCG.

Tekući transferi obuhvataju podatke o transferima sektora vlade i ostalih sektora koji se dobijaju iz statistike platnog prometa sa inostranstvom.

Direktne i portfolio investicije prate se na osnovu podataka statistike platnog prometa sa inostranstvom i sprovedenih anketa. Ostale investicije koje obuhvataju podatke o kreditima, trgovinskim kreditima, gotovini i depozitima se dobijaju iz statistike platnog prometa sa inostranstvom.

Rezerve Centralne banke Crne Gore obuhvataju sredstva komercijalnih banaka deponovana kod ino banaka, sredstva Centralne banke deponovana kod ino banaka, sredstva u trezoru CBCG i rezervne pozicije kod MMF-a. Izvor podataka je CBCG (monetarna statistika).

*Incomes from **travelling** include estimated incomes from tourism, which are supplemented by data on provided health- recreation services and expenditures for education. Data on expenditures in tourism are obtained on the basic of the number of tourist overnight stays (data from MONSTAT) and estimated average daily consumption.*

The model for estimation of incomes from tourism was modified in the beginning of 2006, and the correction refers to 2003 and 2004. Data on expenditures in tourism are obtained on the basic of international payment operations.

Financial services (insurance and reinsurance, representative and mediation commission fees, and commission fees and expenses for banking operations) are covered on the basis of foreign payment operations statistics. Other services include investment work in foreign countries, PTT and communication services, forwarding services, expenses for the maintenance of representative offices, computer and information technology services, author's fee, and fee for license issuance, as well as other business services. The data is obtained from foreign payment operations statistics and banks' reports.

Income statement comprises data from foreign payment operations statistics on compensations to employees, payments, and charged dividends. The source of data is banks' reports.

Current transfers include data about transfers of Government sector and other sectors received from balance of payment with foreign countries.

Direct and portfolio investments are followed on the basic of data of international payment operations statistics and conducted surveys. Other investments include data about loans, trade loans, cash and deposits and are obtained from the balance of payment statistics with foreign countries.

The Central Bank of Montenegro's reserves comprise commercial banks' fund deposited in international bank and the CBM funds deposited in foreign banks, funds in the CBM treasury and reserve positions in IMF. The source of data is CBM (monetary statistics).